

Vastaus kirjalliseen kysymykseen EU:n lintudirektiivin artiklan 9 soveltamisesta merimetson ja valkoposkihanhen osalta Suomessa

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Jari Myllykosken /vas ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 404/2020 vp:

Miksi myönnettyjen merimetson ja valkoposkihanhen metsästyksen poikkeuslupien määrä on Suomessa huomattavasti muita Euroopan unionin maita, kuten Ruotsia ja Tanskaa, pienempi,

onko maa- ja metsätalous- sekä ympäristöministeriössä tietoisesti valittu merimetsojen ja valkoposkihanhen aiheuttamien vakavien haittojen osalta muita EU-maita vähättelevämpi linja, joka sietää Suomessa aiheutuneita haittoja muita EU-jäsenmaita enemmän,

miten poikkeuksellisen tiukkaa lupakäytäntöä tullaan Suomessa yhdenmukaistamaan muita EU-maita vastaavaksi, jotta vakavia haittoja todella ehkäistään ja kansalaisten luottamus poikkeuslupamenettelyyn toimivuuteen vahvistuu?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Valkoposkihanhia esiintyy Suomessa sekä pesivänä kantana että läpimuuttavina. Suomen kautta muuttava kanta on kasvanut voimakkaasti ja kasvun ennustetaan jatkuvan. Pohjois-Venäjällä pesivään kantaan kuuluvia lintuja arvioidaan olevan nykyisin noin 1,4 miljoonaa yksilöä, joista suuri osa pysähtyy muutollaan Itä-Suomessa. Pääasiassa pitkin Itämeren rannikkoa pesivän kannan koko on huomattavasti pienempi, Suomessa noin 34 000 yksilöä. Tämäkin kannan osa kasvaa ja pesintöjä havaitaan enenevässä määrin myös sisämaassa.

Merimetsokannan kasvu vaikuttaa puolestaan tasaantuneen. Kesällä 2019 merimetsojen pesiä laskettiin noin 25 700 kappaletta Suomen merialueilla. Pesimäkanta väheni noin tuhannella pesällä edellisvuodesta. Yhdyskuntia havaittiin 47 kappaletta yhteensä 82 luodolla ja 76 hehtaarin alalla. Yhdyskuntien määrä oli kahta pienempi kuin viimeisen viiden vuoden aikana keskimäärin.

Valkoposkihanhi ja merimetsa ovat luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettuja lajeja, mikä pohjautuu lajien asemaan EU:n lintudirektiivissä. Elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus voi yksittäistapauksessa myöntää luvan poiketa luonnonsuojelulain rauhoitusmääräyksistä lain 49 §:n mukai-

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 404/2020 vp

sesti lintudirektiivin artiklassa 9 mainituin perustein. Lintudirektiivin mukaisten poikkeamislupien myöntämisen keskeiset perusteet ovat muun tyydyttävän ratkaisun puuttuminen sekä muun muassa kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden turvaaminen, lentoturvallisuuden turvaaminen sekä viljelmille kotieläimille, metsille, kalavesille ja vesistöille koituvan vakavan vahingon estäminen.

Lupaviranomainen perustaa päätöksensä vallitsevaan lainsäädäntöön. Lupaharkintaa ohjaavat lisäksi komission tulkintaohjeet sekä korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisut. Lupaviranomainen arvioi jokaisen poikkeuslupahakemuksen asianmukaisesti. Haittoja ja ongelmia ei vähätellä, vaan niitä on pyritty ratkaisemaan vallitsevan lainsäädännön puitteissa.

Valkoposkikihanhien aiheuttamat vakavat vahingot ovat suoraan nähtävissä ja todennettavissa. Merimetson vaikutukset sen sijaan ovat vaihtelevampia ja esimerkiksi kalastolle ja vesistöille koituvan vakavan vahingon todentaminen tai ennustaminen ei ole yhtä yksiselitteistä. Suurten yhdyskuntien läheisyydessä vahingot ovat todennäköisimpiä. Suurista yhdyskunnista voi aiheutua myös muuta haittaa, jos ne sijoittuvat asutuksen läheisyyteen.

Paikalliset olosuhteet ja vahinkojen määrä ja laatu vaikuttavat tarpeeseen poiketa lintudirektiivin mukaisista suojelumääräyksistä ja osin myös vahinkojen torjumiseen käytettävissä oleviin keinoihin. Pesimäkaudella ja kevätmuuton aikana keinot ovat rajoitetummat. Esimerkiksi Tanskassa myönnetään merimetson tappamiseen Suomea enemmän poikkeuslupia, mutta ne kohdentuvat valtaosin pesimäkauden ulkopuolelle, jolloin lintuja myös on suurempia määriä. Suomessa merimetsot taas esiintyvät pääosin pesimäkaudella ja muuttavat sen jälkeen varsin pian etelämmäksi.

Erityisesti valkoposkikihanhien kohdalla on kokeiltu erilaisia karkotuskeinoja vakavien vahinkojen estämiseksi, mutta niillä ei ole saavutettu tyydyttävää ratkaisua ongelmiin. Sen vuoksi ELY-keskus on nyt myöntänyt luonnonsuojelulain mukaisen poikkeuslupan myös lintujen tappamiseen. Tänä keväänä kylmä jakso pysäytti muuton tavallista pidemmäksi aikaa Itä-Suomeen, josta seurasi poikkeuksellisen mittavat maatalousvahingot.

Mikäli valkoposkikihanhien tai merimetsien haluttaisiin vaikuttaa luonnonsuojelulain mukaista poikkeuslupakäytäntöä joustavammin samaan tapaan kuin Ruotsissa on tehty, on ympäristöministeriön näkemyksen mukaan Suomessakin mahdollista harkita samankaltaista sääntelyä eli niin sanottua suojametsästystä, josta säädettäisiin metsästyslainsäädännössä. Varsinkin Pohjois-Venäjällä pesivän ja Itä-Suomessa levähtävän valkoposkikihanhikannan aiheuttamia vahinkoja voisi näin olla mahdollista torjua nykyistä joustavammin ja tehokkaammin vuosittain vaihtelevien olosuhteiden mukaisesti edellyttäen, että myös muut vahinkoja ennaltaehkäisevät keinot ovat samaan aikaan aktiivisessa käytössä.

Helsingissä 8.6.2020

Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen